

**Expertgruppen
för Biståndsanalys**

UD 2013:01

Expertgruppens möte

Onsdagen 14 november kl.14.00-16.30

Karlavägen 102, plan 7

Sammanträdesrum Amiralen

Närvarande:

Helena Lindholm, ordförande
Gun-Britt Andersson, vice ordförande
Eva Lithman, ledamot
Johan Schaar, ledamot
Fredrik Ugglå, ledamot
Kim Forss, ledamot
Arne Bigsten, ledamot
Torgny Holmgren, ledamot
Jan Pettersson, kanslichef
Mats Hårsmar, utredningssekreterare
Eva Mineur, utredningssekreterare
Nina Solomin, utredningssekreterare
Lena Johansson de Chateau, utredningssekreterare
Markus Burman, utredningssekreterare
Iris Luthamn, bitr. utredningssekreterare
Anna Bäckman, bitr. utredningssekreterare
Yann Irigoyen, praktikant

Frånvarande:

Camilla Goldbeck-Löwe, ledamot
Julia Schalk, ledamot
Lennart Peck, expert UD

1. Öppnande av mötet
2. Godkännande av dagordningen
Dagordningen godkändes med tidigareläggning av punkt 9 framför punkt 6 samt punkten Biståndsanalys under 6f till punkt 4.
3. Protokoll från föregående möte
Protokollet godkändes med justeringen att Torgny Holmgren närvarade föregående möte. Protokollet lades därefter till handlingarna.
4. Administrativa frågor
Kanslichefen informerade om att bitr. utredningssekreterare Iris Luthman från årsskiftet kommer fortsätta arbeta för EBA på 20 procents tid till och med april 2019. Rekrytering av ny utredningssekreterare kommer påbörjas omgående efter att klartecken nu givits av UD:s personalavdelning.

Arne Bigsten och Gun-Britt Andersson står inte till förfogande efter att deras mandattid som ledamöter löpt ut vid årsskiftet. Dock behöver de kunna fullfölja sina åtaganden som ordförande för referensgrupper till pågående studier.

Beslut: Arne och Gun-Britt kontrakteras särskilt för att slutföra sina uppdrag som referensgruppsordföranden för pågående studier.

En inbjudan har tidigare riktats till ledamöter att bistå kansliet i formulerande av texter till biståndsanalys 2019. Följande tematiska arbetsfördelning fastslogs:

Ägarskap – Gun-Britt Andersson / Lena Johansson de Chateau

Volatilitet – Arne Bigsten / Jan Pettersson

Biståndsformer - Eva Lithman / Eva Mineur / Lena Johansson de Chateau

Näringsliv – Kim Forss / Markus Burman

Humanitärt – Johan Schaar / Mats Hårsmar

5. Information

- a. Per-capsulam/delegerade beslut sedan förra mötet
Sedan förra mötet har beslut fattats per capsulam angående textinnehåll för upphandling av studie kring myndighetssamarbete i Västra Balkan samt av studie om Sidas förvaltnings- och sakanslag. Expertgruppen har även fattat tilldelningsbeslut kring utvärderingen av Nordiska Utvecklingsfonden (NDF).

Påpekades att beslutet om upphandling av studie kring myndighetssamarbete borde ha föranlett diskussion vid ordinarie möte. Frågan bedömdes ha varit för komplex för ett per capsulam-beslut.

- b. Planerad verksamhet 2018-2019
Månadsvis verksamhetsplan utdelad för information. Noterades för november att ett miniseminarium kring underlagsrapport om ICT-bistånd planeras, samt att kansliet (Hårsmar) deltar i UD:s studie/idé-resa kring framtidens bistånd till London. I syfte att göra EBA känt samt bygga nätverk möter kansliet en delegation från Svenska Kyrkans internationella avdelning. Underlagsrapport kring per diem-problematik har färdigställts. Ett mindre seminarium med författaren Arne Tostensson planeras till januari månad

- c. Övrigt
Lena och Johan besökte i oktober Tunisien och Sidi Bouzid. Syftet var att delta i seminarium kring ett tidigare Sida-projekt (markvård, forskningsstöd) där båda vid olika tidpunkter tidigare arbetat. Det avslutade projektet är nu föremål för en forskningsstudie. Sidi Bouzid var även startort för 'arabiska våren'. Frågor kring hållbarhet, humankapitalets betydelse, Tunisien som demokratisk förebild i regionen, förutsättningar för decentralisering aktualiserades. Utmaningar för dagens svenska bistånd i Tunisien genom civilsamhällsorganisationer lyftes fram. Ett flertal möjliga frågeställningar för framtida EBA-studier diskuterades.

OECD/DAC genomför en peer review av svenskt bistånd. Sydkorea och Frankrike ansvarar för granskningen. Jan och Markus har mött granskarna och informerat om EBA:s arbete. En preliminär rapport väntas i februari 2019. Slutrapport beräknas vara klar i maj.

6. Projekt

- a. Rapport för beslut
"Seeking balanced ownership in changing development cooperation relationships"
Referensgruppens ordförande Gun-Britt inledde med att understryka studiens vikt. Det bistånd som Parisdeklarationen byggde på var dominerat av land-till-land-samarbete – detta biståndslandskap har förändrats radikalt. Nya och annorlunda aktörer finns både på givar- och mottagarsidor och

däremellan; övergripande målsättningar för utvecklingsprocesser har förändras med MDGs / SDGs. SDGs är den yttersta manifestationen av den ändrade biståndsgendan, en heltäckande matta av mål, som både är ömsesidigt förstärkande och motstridiga. Sammantaget ett väldigt komplext nätverk.

I diskussionen uttryckte olika ledamöter såväl uppskattning som kritik för inbördes olika delar av rapporten. Rapporten uppfattades överlag som tung, delvis svårläst. Rekommendationernas kvalitet och tyngd diskuterades. Sammanfattningsvis bedömdes dock inte ytterligare revideringar nödvändiga. Den centrala frågan var istället hur rapportens budskap kan tas om hand, kommuniceras och tas vidare i ytterligare diskussioner. Hur kan rapporten och dess budskap lanseras i relevanta sammanhang internationellt? Även delar av referensgrupps-medlemmarnas kommentarer bedömdes som viktiga att ta vidare.

Beslut: Rapporten publiceras med titeln "Seeking balanced ownership in changing development cooperation relationships".

Lanseringsseminarium planeras till den 18 december. Särskild sittning kring rapporten planeras också med Sida. Kansliet fick i uppdrag att fortsatt bereda frågan om hur rapporten och rapportens budskap kan kommuniceras och lyftas fram internationellt och i Sverige.

- b. Projektförslag för beslut
Hur ska Sverige bli en bra dialogpartner? Metoder för kompetensuppbyggnad.
Förslaget består av en utvärderande kartläggning av hur Sida under olika perioder arbetat med att bygga kompetens internt inom organisationen samt bredare i Sverige, i syfte att stärka Sveriges kapacitet att vara en god dialogpartner i biståndet.

Ledamöterna visade ett betydande intresse för frågan om kompetens och kompetensförsörjning i biståndet. Flera menade dock att en historisk beskrivning inte är relevant, dels för att dagens förutsättningar internationellt och i utvecklingssamarbetet är så annorlunda, dels för att Sida internt satt igång ett arbete med kunskaps- och kompetensuppbyggnad och organisatoriskt lärande sedan något år tillbaka.

Beslut: Förslaget avböjdes.

- c. Projektförslag för diskussion
Fråga om eventuell landutvärdering
Markus presenterade kort frågan som beskrivits i en promemoria. Diskussionen visade på ett betydande intresse för att genomföra en landutvärdering, då framför allt kring Etiopien där Sverige på olika sätt varit närvarande under drygt 100 år, där stora skiften skett över tid och där biståndet försökt förhålla sig till dessa politiska konjunkturförändringar. Alternativa länder, frågeställningar och tematik diskuterades. Svårigheter att tima med UD/ Sidas strategicykler noterades. Frågan om lärandet gäller biståndet eller enbart ett land (generaliserbarhet) diskuterades. Företrädesvis bör denna landutvärdering utformas så att jämförbarhet framhålls – om möjligt både på mottagar- och givarsida – samtidigt med lärande ur det kontextspecifika. Frågor att studera kan/bör omfatta fattigdomsminskning, förutsättningar för ekonomisk tillväxt samt områden

där svenskt bistånd varit djupt inblandat. Uppföljning kring genomslag och användning av EBA:s landutvärderingar bör också göras.

Beslut: Kansliet fick i uppdrag att utforma uppdragsbeskrivning för en landutvärdering av Etiopien för beslut under ett kommande sammanträde.

- d. Information om pågående projekt
Projekt- och seminarielistan föredrogs i korthet.

Beslut: Fredrik Ugglå utsågs till referensgruppsordförande för studien "Trust and Trust Based Management in Aid".

- 7. Analys- och utvärderingsutredningen, diskussion om fortsatt hantering
Mats redogjorde kort för innehållet i utredningen om analysmyndigheter, tänkta konsekvenser för EBA och kritik mot utredningens metod och innehåll. EBA föreslås helt inordnas i en av tre nya analysmyndigheter – trygghet och säkerhet – som föreslås lyda under Justitiedepartementet. Ingen sakkunnig från utrikes- eller biståndsområdet har deltagit i utredningen och biståndets analysbehov och -resurser har inte beskrivits eller analyserats.

Diskussionen visade på stor enighet om utredningens brister i synnerhet vad gäller analys och utvärdering på biståndets område. Inga effekter i form av kostnadsbesparingar kunde ses med det nya förslaget.

Beslut: Uppdras åt ordförande att, eventuellt tillsammans med övriga berörda parter, utforma någon form av reaktion på utredningen. Vid remiss avlägger expertgruppen remissvar.

- 8. ICT i det svenska biståndet
Presentation av ny underlagsrapport av Eva Mineur och Richard Sannerholm

Rapporten motiverades av tre skäl: a) stort policytryck på ICT som medel för fr a demokrati/ MR b) ICT ett trendigt – och därmed sårbart – sakområde med många olika aktörer; c) dimensioneringen i svensk förvaltning inte anpassad till en hög förväntan. En underlagsrapport skulle kunna visa på områden och frågeställningar som framtida EBA-rapporter kan ta sig an.

Studien bygger på data från openaid.se. Rapporten rapporterar om oklarhet kring täckning och tillförlitlighet i data. Bland annat framkommer att (i) insatser har varit relativt jämnt fördelade över åren med undantag för en kraftig topp 2013; (ii) stödet är fragmentiserat med många små insatser och skiftande tematik. Några iakttagelser är att privata och offentliga aktörer i ökad utsträckning kan samarbeta, att globalt normativt arbete kan synliggöras mer och att Openaid.se är svårarbetat.

EBA-kansliet organiserar den 22 november en presentation och ett samtal med utvalda intressenter.

- 9. Praktikantuppföljning av EBA:s verksamhet.
EBA:s praktikanter genomför under höstterminer en kvantitativ uppföljning av EBA:s verksamhet, och under vårterminer en intervjubaserad kvalitativ uppföljning. Yann Irigoyen presenterade ett utkast på hans kommande uppföljning.

Sammanställningen visade på en jämnare könsfördelning mellan författare/författarteam över tid, god tematisk och relativt god geografisk spridning på rapportinnehåll, en ökande andel utvärderingar, ökade genomsnittskostnader och ökad genomförandetid för studier på senare tid. Sammanställningen var detaljrik och mottogs med tacksamhet och stort intresse. Efterföljande diskussion konstaterade att flera nyckeltal behöver följas upp och att ytterligare arbete behövs vad gäller klassificering av rapporter (inklusive ett klargörande på EBA:s hemsida). Förslag till Yann att regressionsanalyser på materialet ev. kan fördjupa analysen ytterligare.

10. Mötet avslutades